

Folketingets formands tale ved afsløring af Bertel Haarders portræt 25. oktober

(Det talte ord gælder)

Kære Bertel

Kære kolleger og kære gæster

42 år, 4 måneder og 18 dage. Så lang tid var du medlem af Folketinget, Bertel.

Det giver dig en placering som nummer fem på listen over medlemmer, der har siddet længst tid i Folketinget.

Du kom i Folketinget første gang i 1975. Et år med flere store begivenheder.

Vietnam-krigen sluttede. Det svenske atomkraftværk Barsebäck åbnede.

Folketinget besluttede, at Christiania skulle være afviklet senest i april 1976. Og så siger man, at tingene går for stærkt i dansk politik!

Din politiske karriere spænder over perioder med store ændringer. Du har oplevet S-regeringer under Anker Jørgensen, Poul Nyrup og Helle Thorning-Schmidt og borgerlige regeringer under Schlüter, Uffe Ellemann, Anders Fogh Rasmussen og Lars Løkke.

Du nåede at være minister i 7.904 dage. Den længst siddende minister siden systemskiftet i 1901. En rekord, som bliver næsten umulig at slå.

Men rekorden er ikke din største bedrift. Det er dit enorme engagement. Din lyst til at ville noget i dansk politik. Din nysgerrighed og gejst. Du var i alle år et politisk kraftværk.

Da jeg var ung, var dine debatbøger en kæmpe inspiration for mig og andre i VU. Med "Midt i en klynketid" og "Institutionernes Tyranni" gik du op mod tidens strømninger og de herskende opfattelser.

I "Institutionernes Tyranni" formulerede du en række Haarder-love, der blotlagde inertien i den offentlige sektor. En af dem lød f.eks. sådan her: "Selv om alle nybyggerier og udvidelser i den offentlige sektor standses og opgives totalt, så vil skatternes andel af nationalindkomsten stige alligevel".

Du var aldrig bange for at gå i kødet på dogmer og velfærdssamfundets knuder. Du havde meninger om det meste og efterplaprede ikke andre af strategiske hensyn.

Det er derfor mere end velfortjent, at Præsidiets i 2020 besluttede at hædre dig med et portræt, som vil blive hængt op i det såkaldte "skufferum" i stueetagen.

Folketinget har to officielle portrætsamlinger. Folketingsformænd hænger uden for Folketingssalen og statsministre ved Landstingssalen.

"Skufferummet" har vi forbeholdt folketingsmedlemmer, som på den ene eller anden måde har sat et aftryk på dansk politik. Vi taler om originaler i ordets bedste betydning.

Man kommer ikke op på væggen i "skufferummet", hvis man er typen, der stiller sig tilfreds med at sidde på bagerste række og se malingen tørre på væggen.

I "skufferummet" er der portrætter af koryfæer som Aksel Larsen, Poul Møller, Erhard Jakobsen og Niels Helveg Petersen. Politiske personligheder. Enere i deres tid.

Mærkeligt nok er der endnu ingen portrætter af Venstrefolk i "skufferummet". Jeg er glad for, at det er dig, som retter op på det.

Som en bonusgevinst kan du glæde dig over, at dit portræt kommer til at hænge næsten ud for Socialdemokratiets gruppeværelse. Fra den placering kommer du til at minde socialdemokrater på vej til gruppemøder om dine liberale grundholdninger. Din gamle politiske hovedmodstander må sande, at du ikke er sådan at slippe af med.

Syv år efter du kom i Folketinget, blev du undervisningsminister første gang. Det var her, du lagde din politiske hovedindsats gennem næsten 15 år.

Som undervisningsminister tog du dine kampe med Danmarks Lærerforening og det i dine øjne venstreorienterede læringsmiljø.

Det var god latin, at indlæringen skulle være samfundsrelevant og arbejdsformen projektorienteret. Gruppearbejde var i højsædet.

Den arbejdsform har du aldrig gået ind for. Du synes, det svarer til at dele hinandens uvidenhed.

Du kæmpede for en brav kamp for dannelsesfag som dansk og historie.

Historieundervisningen skulle efter din opfattelse formidle historiske kendsgerninger. Gerne med fokus på begivenheder af national betydning. Ikke fordi historiefaget skulle forherlige det særligt danske, men fordi vi har brug for at forstå, hvor vi kommer fra, og hvad der har formet os. Ellers bliver vi rodløse.

Med stor stædighed gik du til angreb mod Dansk Sprognævn under den berømte "majonæsekrig".

Du var ikke meget for, at vi skulle stave fremmedord som lydskrift, som man gør i Norge. Efter din opfattelse var det en slags åndelig dovenskab. Du stod fast og vandt majonæsekrigen. De fordanskede stavemåder har aldrig fået fodfæste.

Kunst og kultur har din store interesse. Men du er mere glad for kunst end for kunstnere.

De fleste kunstnere ligger traditionelt til venstre. Du ser helst, at de holder sig til deres kunst. Deres bidrag til samfundsdebatten har du ikke meget til overs for. Du har engang sagt, "at kunstnere er nogle politiske idioter - men det skal de have lov til at være". Her mærker man, at du er rundet af højskolernes frisind.

Efter nogle år i Europa-Parlamentet, vendte du tilbage til dansk politik og blev minister for det nyoprettede integrationsministerium i 2001.

Et besøg på Gasværksvejens Skole på Vesterbro i København var 10 år forinden en øjenåbner.

Andelen af børn af etnisk danske forældre i skolen var hastigt på vej nedad.

Det bekymrede dig. Du frygtede, at det danske samfund ville blive opdelt, når børn samlede sig i bestemte skoler.

De fælles værdier ville forsvinde. Der ville opstå parallelskoler og parallelsamfund.

Din familie var noget betænkelig ved, at du skulle være integrationsminister.

De frygtede, at du ville blive slidt op af sager med ulykkelige mennesker, der kom i klemme i reglerne.

Men du gjorde deres skepsis til skamme. I 2003 blev du kåret til den mest populære minister efter statsminister Anders Fogh Rasmussen.

Du beholdt det svære ministerium i næsten fire år, før du vendte tilbage til Undervisningsministeriet.

I de perioder, hvor du ikke var minister, indtog du andre fremtrædende poster.

Fra 2011 til 2015 var du medlem af Folketingets Præsidium.

Og så har du to gange været præsident for Nordisk Råd. Det nordiske samarbejde og især kampen mod grænsehindringer er en anden sag, som lå dit hjerte nær. Du har også været en fortaler for at gøre det dansk-tyske grænseland til verdenskulturarv, fordi dansk og tysk kultur mødes i gensidig forståelse.

Du er en formidabel rimsmed, og du er kendt for dine lejlighedsange.

Hvert år i december fornøjede du os med en julesang, der spiddede både venner og fjender. Det var en sjov og hyggelig tradition. Nogle blev stødt, og du måtte for nogle år siden rykke ud med en beklagelse efter nogle vers om flere personer i en københavnsk borgmesters seng.

En anden tradition var, at du skrev en sang til Venstres landsmøde og sommergruppemøde.

Mod slutningen af møderne blev du som regel lidt fjern og deltog ikke meget i diskussionerne. Så vidste vi, at du var i gang med et mødereferat på vers.

Når vi så mødtes til middag om aftenen, blev der delt en sang ud, gerne på melodien til 'Vi er alle i samme båd', hvor du på hylende morsom vis gengav de ting, der var blevet diskuteret.

Ramsaltet og med vid og bid og temperament - men aldrig ondskabsfuldt.

I Venstre har vi mange gange oplevet dit temperament. I 2010 blev dit temperament landskendt, da du på TV skældte en journalist ud i et interview, der løb af sporet. Ved samme lejlighed afslørede du din yndlingsret. Ikke fin fransk kogekunst, men noget så jordnært som risengrød.

Da du som aldersformand åbnede Folketinget for sidste gang, benyttede du lejligheden til at tale Folketinget op.

Folketingsmedlemmer er bedre end deres rygte, sagde du. De fleste arbejder hårdt og seriøst.

De har som regel en stor viden, som de har tilegnet sig ved at bruge dage og nætter på at sætte sig ind i indviklet stof. Samtidig skal de fare rundt til møder og tålmodigt besvare utallige mails, sms'er og mobilopkald for ikke at blive beskyldt for at være utilnærmelige og arrogante.

Du har ikke meget til overs for spin og taktik og alle de kloge hoveder i "Kommentatorkøbing". For dig var substansen altid det vigtigste.

Selv var du den flittige og seriøse folketingspolitiker. Først som 78-årig syntes du, tiden var inde til at stoppe.

Hvis flere gjorde som dig, var det lige før, vi kunne afskaffe både Arne- og folkepension.

Nu nyder du livet fra din udkigspost på Østerbro. Med tid til dine interesser som kunst, litteratur og vinterbadning. I Adamskostume ifølge en kilde som benytter samme badeanstalt som dig.

Som minister var du kendt for at holde din sekretær beskæftiget.

Nu er det Birgitte, som har været ved din side gennem mere end 50 år, der hjælper med det praktiske. Det er et fuldtidsjob, for du har gang i meget. Jeg håber, du betaler Birgitte godt og giver hende lov at afspadsere.

Kære Bertel, tak for din utrættelige indsats for folkestyret. Den er værdsat af politiske venner og modstandere.

Nu skal jeg ikke trække tiden ud længere. Vi skal se portrættet. Det er trods alt derfor, vi er samlet.